

Examen VMBO-GL en TL

2024

tijdvak 1
vrijdag 24 mei
13.30 - 15.30 uur

aardrijkskunde CSE GL en TL

Dit examen bestaat uit 47 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 65 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

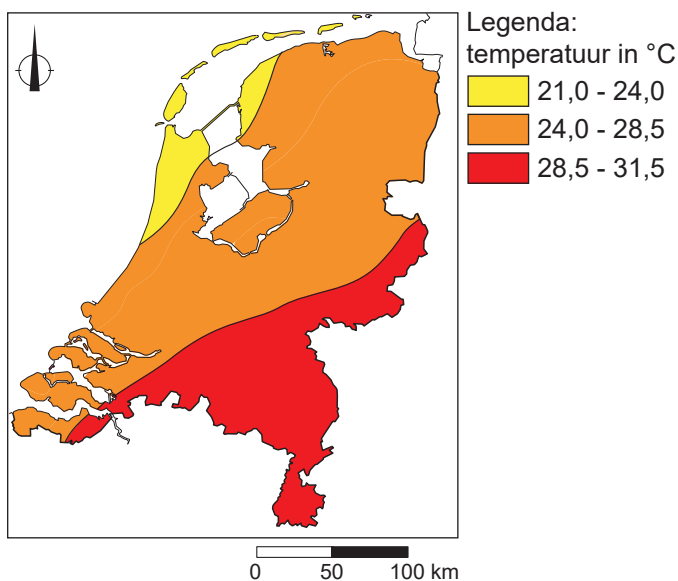
Open vragen

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Weer en klimaat

bron 1

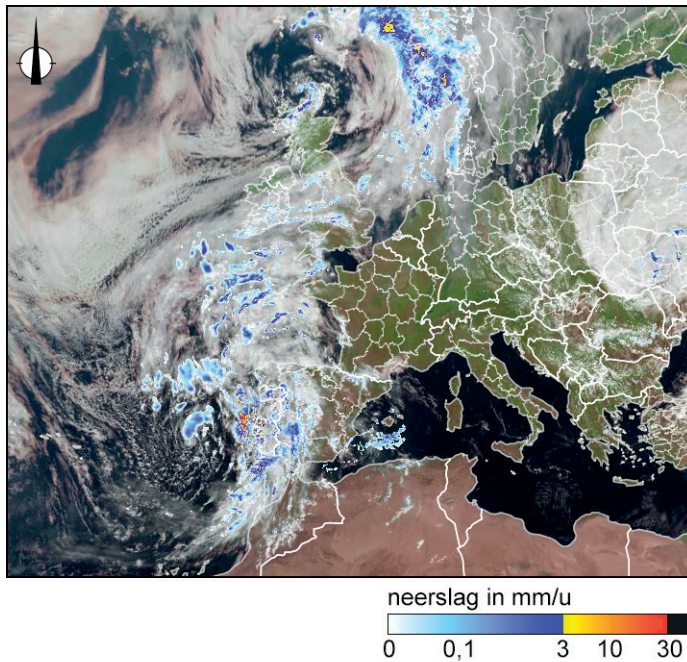
Maximumtemperatuur in Nederland op dinsdag 2 augustus 2022

- 2p 1 Bekijk bron 1.
Bron 1 gaat over de maximumtemperatuur in Nederland op dinsdag 2 augustus 2022.
Naar aanleiding van bron 1 worden drie uitspraken gedaan.
Uitspraak 1: in het zuiden van Nederland was het koeler dan op de Waddeneilanden.
Uitspraak 2: de Waddeneilanden hadden minder zonuren dan het zuidoosten van Nederland.
Uitspraak 3: boven land was de verdamping in het zuidoosten kleiner dan in het noordwesten van Nederland.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 2

Satellietbeeld van Europa, 12 september 2022

1p 2 Bekijk bron 2.

Bron 2 laat een satellietbeeld zien van Europa op 12 september 2022.

→ Geef met behulp van bron 2 aan waardoor de kans dat je in Nederland verbrandt groter is dan in Zuidwest-Spanje.

bron 3

Drie foto's van landschappen in Spanje

foto Q

foto R

foto S

bron 4

Drie beschrijvingen van verschillende klimaten in Spanje

beschrijving 1

In de regenschaduw van het gebergte ligt een gebied met een steppeklimaat.

beschrijving 2

Het noordwesten van Spanje heeft een gematigd zeeklimaat.

beschrijving 3

Mediterrane vegetatie groeit in het gebied met een Middellands zeeklimaat.

1p 3 Bekijk bron 3 en lees bron 4.

In bron 3 staan drie foto's van landschappen in Spanje. In bron 4 staan drie beschrijvingen van klimaten in Spanje. De beschrijvingen en de foto's horen bij elkaar.

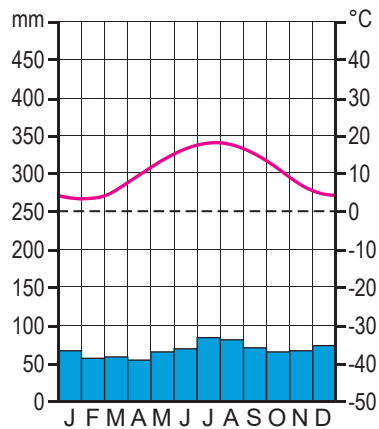
Welke beschrijving hoort bij foto Q, welke bij foto R en welke bij foto S?

	foto Q	foto R	foto S
A	beschrijving 1	beschrijving 2	beschrijving 3
B	beschrijving 2	beschrijving 1	beschrijving 3
C	beschrijving 3	beschrijving 2	beschrijving 1
D	beschrijving 1	beschrijving 3	beschrijving 2
E	beschrijving 2	beschrijving 3	beschrijving 1

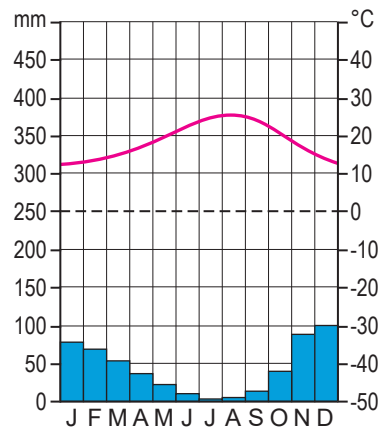
bron 5

Twee klimaatgrafieken

klimaatgrafiek 1

klimaatgrafiek 2

1p 4 Bekijk bron 5.

In bron 5 staan twee klimaatgrafieken van twee verschillende plaatsen in Spanje. Een van de klimaatgrafieken past ook bij het klimaat in Nederland.

→ Beargumenteer welke klimaatgrafiek alleen van een Spaanse plaats kan zijn.

Doe het zo:

- Kies eerst of het klimaat van **klimaatgrafiek 1** of **klimaatgrafiek 2** alleen in Spanje voorkomt.
- Geef daarna met behulp van bron 5 een argument voor je keuze.

bron 6

Costa Cálida (provincie Murcia) en Costa Verde (provincie Asturias), Spanje

1p 5 Bekijk bron 6.

Spanje is een populaire bestemming voor toeristen die in de wintermaanden op zonvakantie willen.

→ Beargumenteer welke costa in de wintermaanden de grootste kans op dagen met zonnig weer heeft.

Doe het zo:

- Kies eerst uit **Costa Cálida** of **Costa Verde**.
- Geef daarna een kenmerk van het klimaat waardoor de kans op zonnig weer het grootst is.

bron 7

Verwoestijning in Spanje

- 1 Door klimaatverandering stijgt de temperatuur.
- 2 De grondwaterstand daalt, zodat er verdroging en verzilting optreedt.
- 3 De verdamping uit de bodem neemt toe en de neerslag in het gebied neemt af.
- 4 Er wordt meer grondwater opgepompt voor irrigatie in de landbouw.
- 5 Vegetatie sterft af en het landschap wordt kaal, zodat er bodemerosie op kan treden.

1p 6 Lees bron 7.

De stappen in bron 7 staan in willekeurige volgorde.

Welke volgorde geeft een juiste redenering over verwoestijning in Spanje weer?

- A 1 - 2 - 5 - 4 - 3
- B 1 - 3 - 4 - 2 - 5
- C 1 - 4 - 5 - 3 - 2
- D 1 - 4 - 2 - 5 - 3

bron 8

Bloeiende amandelboomgaard met gras in Zuidoost-Spanje

bron 9

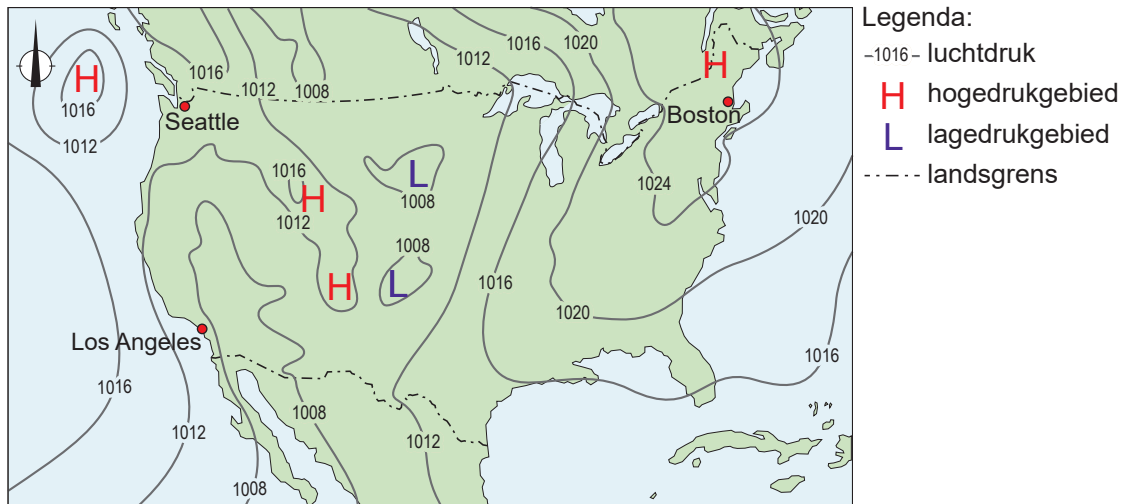
Tekst met keuzemogelijkheden

Zuidoost-Spanje werd de afgelopen jaren geteisterd door extreem weer. Zo viel er 300 millimeter neerslag in 3 dagen tijd in het najaar van 2019. Er ontstonden overstromingen met veel schade aan de landbouw en infrastructuur door de hoge ... **1** ... (neerslagintensiteit / neerslagverdeling). Zuidoost-Spanje is op zoek naar maatregelen die de gevolgen van extreem weer verminderen. Een met gras bedekte bodem in boomgaarden kan ... **2** ... (meer / minder) water vasthouden. Het planten van gras in boomgaarden is een voorbeeld van ... **3** ... (aanpassing aan het klimaat / klimaatverandering).

- 2p **7** Bekijk bron 8 en lees bron 9.
In bron 9 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

bron 10

Weerkaart Verenigde Staten, 17 september 2022

bron 11

Weerberichten van drie plaatsen in de Verenigde Staten, 17 september 2022

weerbericht 1	weerbericht 2	weerbericht 3
25 °C	15 °C	17 °C
wind: 2 Bft	wind: 2 Bft	wind: 2 Bft

1p 8

Bekijk bron 10 en bron 11.

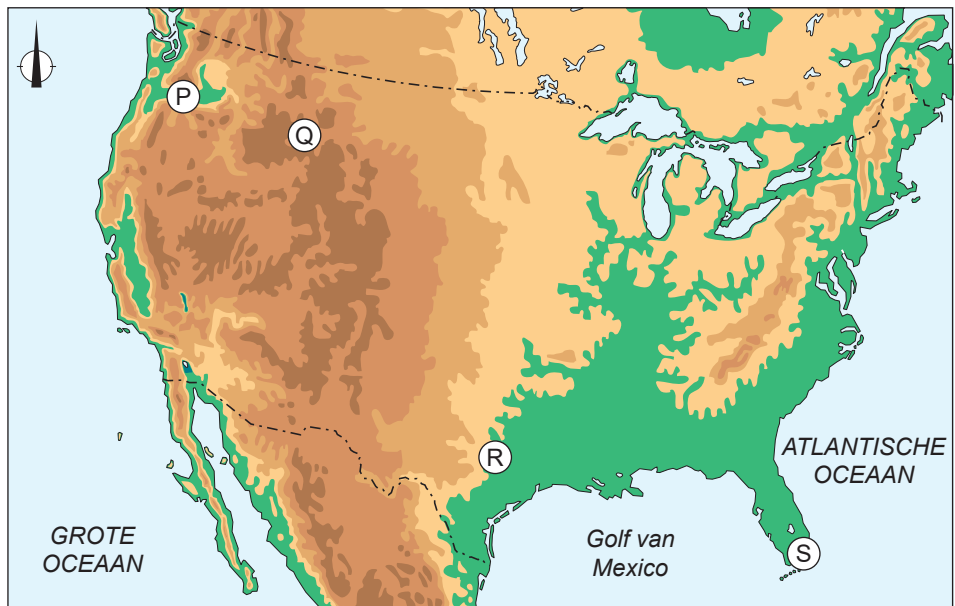
Op de weerkaart van de Verenigde Staten staan de plaatsnamen Boston, Los Angeles en Seattle. In bron 11 staan drie weerberichten van dezelfde dag. De weerberichten horen bij de drie plaatsen in bron 10.

Welk weerbericht hoort bij Boston, welke bij Los Angeles en welke bij Seattle?

	Boston	Los Angeles	Seattle
A	weerbericht 1	weerbericht 2	weerbericht 3
B	weerbericht 1	weerbericht 3	weerbericht 2
C	weerbericht 2	weerbericht 1	weerbericht 3
D	weerbericht 2	weerbericht 3	weerbericht 1
E	weerbericht 3	weerbericht 1	weerbericht 2

bron 12

Kaart van de Verenigde Staten

Legenda:

hoogte in meters

0 - 200

200 - 500

500 - 1.000

1.000 - 2.000

2.000 - 5.000

0 450 900 km

bron 13

Vier foto's van landschappen in de Verenigde Staten

foto 1

foto 2

foto 3

foto 4

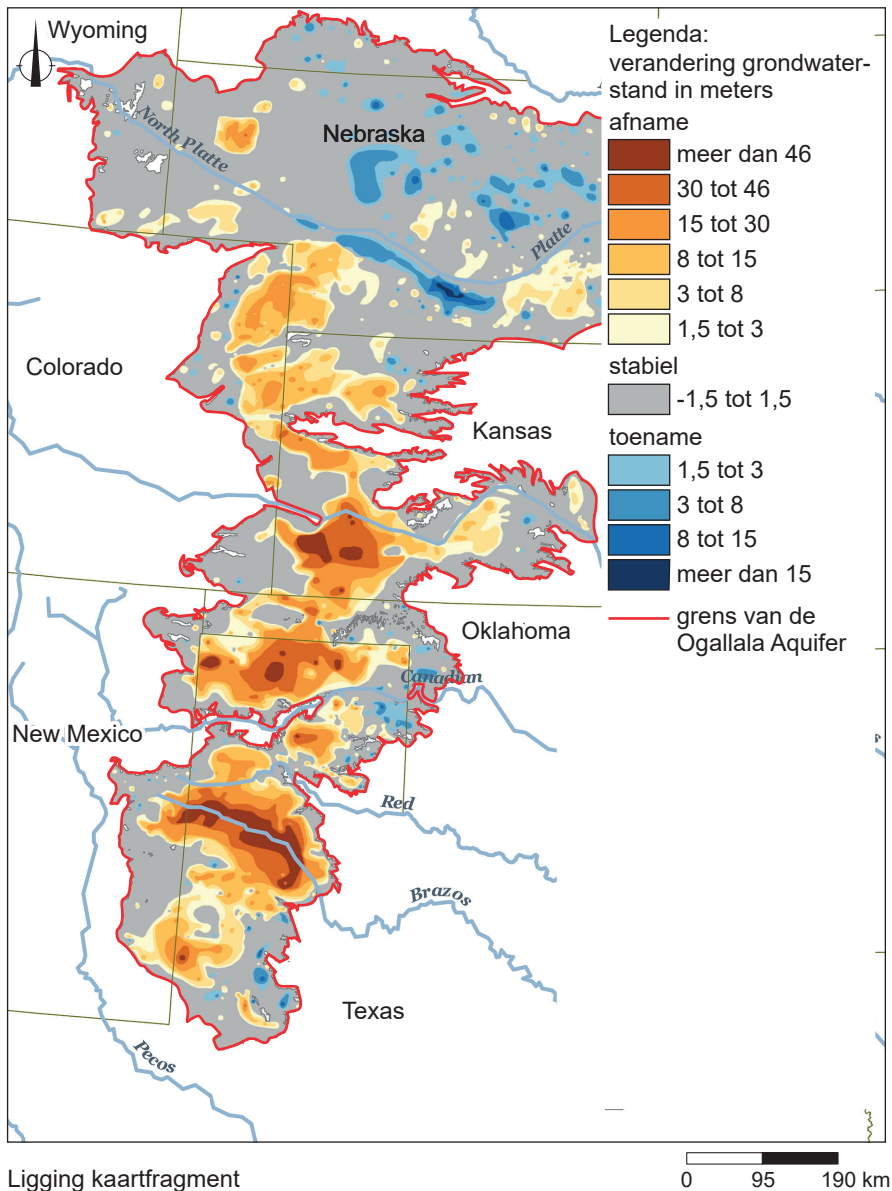
1p 9 Bekijk bron 12 en bron 13.

De foto's van landschappen uit bron 13 passen bij de vier gebieden uit bron 12.
Waar staan de gebieden uit bron 12 juist bij de foto's uit bron 13?

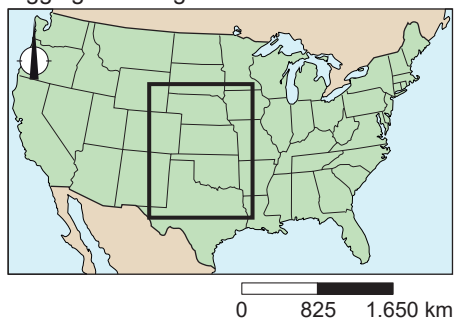
	P	Q	R	S
A	foto 1	foto 2	foto 3	foto 4
B	foto 2	foto 3	foto 4	foto 1
C	foto 3	foto 4	foto 2	foto 1
D	foto 3	foto 4	foto 1	foto 2
E	foto 4	foto 3	foto 2	foto 1
F	foto 4	foto 2	foto 1	foto 3

bron 14

De Great Plains en de Ogallala Aquifer, Verenigde Staten

Ligging kaartfragment

bron 15

Tekst met keuzemogelijkheden

In het centrale deel van de Verenigde Staten liggen de Great Plains. Op de Great Plains vindt veel landbouw plaats. Het is een van de productiefste landbouwregio's in de Verenigde Staten. De meeste landbouwproducten die er geproduceerd worden zijn ... **1** ... (graan, rundvlees, mais en katoen / citrusvruchten, tabak, wijndruiven en zuivel). De grote oogsten van de Great Plains zijn mogelijk door het water uit de Ogallala Aquifer te gebruiken voor irrigatie. In het zuiden van de Great Plains wordt ... **2** ... (meer / minder) grondwater opgepompt dan er aangevuld wordt. Door klimaatverandering wordt de periode met vrieskou op de Great Plains steeds ... **3** ... (korter / langer).

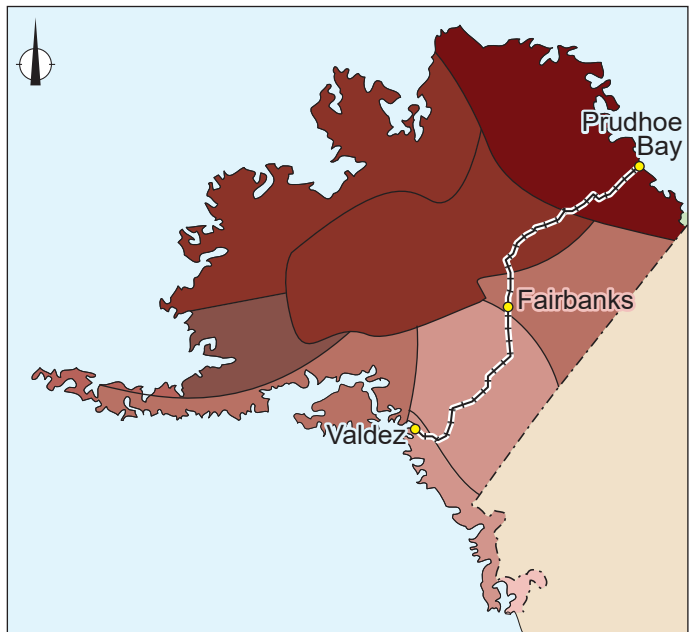
2p **10** Bekijk bron 14 en lees bron 15.

In bron 15 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

bron 16

Gemiddelde verandering van de temperatuur in Alaska in de periode 1901 - 2021

Legenda:

----- oliepijpleiding
temperatuurstijging

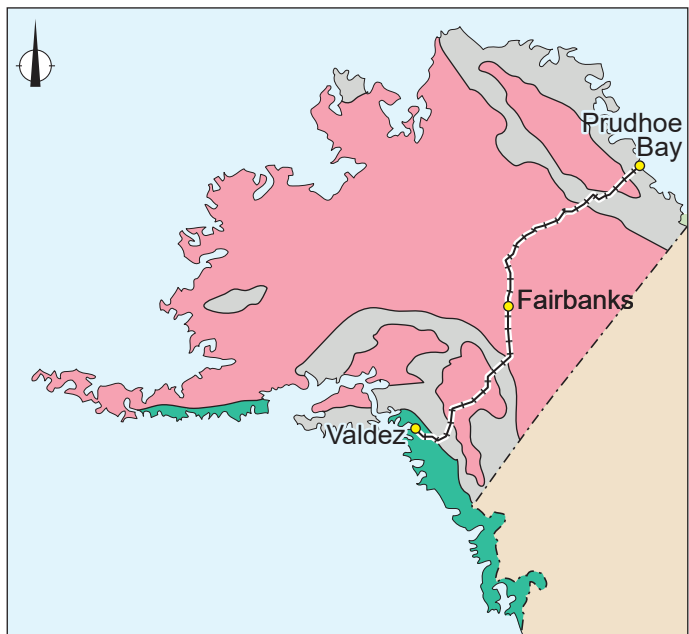
● stad

0,75 °C | 2,5 °C

0 500 1.000 km

bron 17

Klimaten in Alaska

Legenda:

----- oliepijpleiding

● stad

landklimaat

koud klimaat

gematigd zeeklimaat

0 500 1.000 km

1p 11 Bekijk bron 16 en bron 17.

In de afgelopen eeuw is de temperatuur in Alaska veranderd. Die verandering heeft invloed op het klimaat en de vegetatie.

→ Beargumenteer voor welk klimaatgebied de gevolgen van klimaatverandering het grootst zijn.

Doe het zo:

- Kies eerst uit **koud klimaat** of **landklimaat**.
- Geef daarna met behulp van bron 16 en bron 17 een argument voor je keuze.

1p 12 Bekijk bron 16.

De gemiddelde temperatuur in Alaska is veranderd, waardoor de bevroren bodem opwarmt. De bovengrondse oliepijpleiding staat daardoor niet meer stevig en kan verzakken. Bij zo'n verzakking kan een lekkage ontstaan.

→ Geef aan waardoor de kans op verzakking en lekkage van de oliepijpleiding groter is in de buurt van Fairbanks dan in de buurt van Valdez.

2p 13 Bekijk bron 16 en bron 17.

Naar aanleiding van bron 16 en bron 17 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: de haven van Prudhoe Bay is in de wintermaanden dichtgevroren en onbereikbaar.

Uitspraak 2: de bovengrondse pijpleiding transporteert ruwe aardolie van Valdez in het zuiden naar de oliehaven van Prudhoe Bay in het noorden.

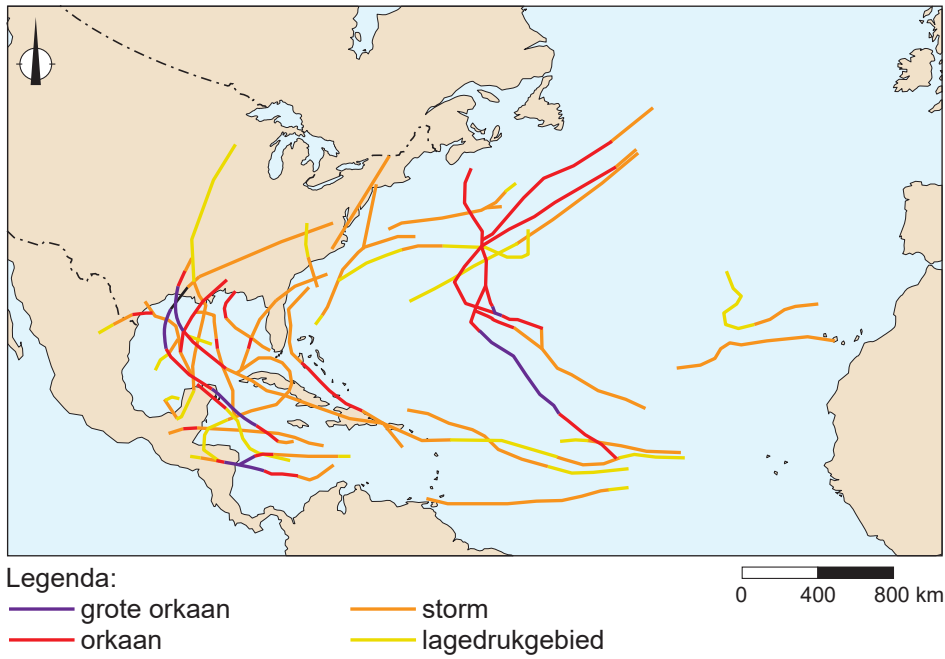
Uitspraak 3: het transport van aardolie via de pijpleiding draagt minder bij aan het versterkt broeikaseffect dan transport van aardolie met zeeschepen.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

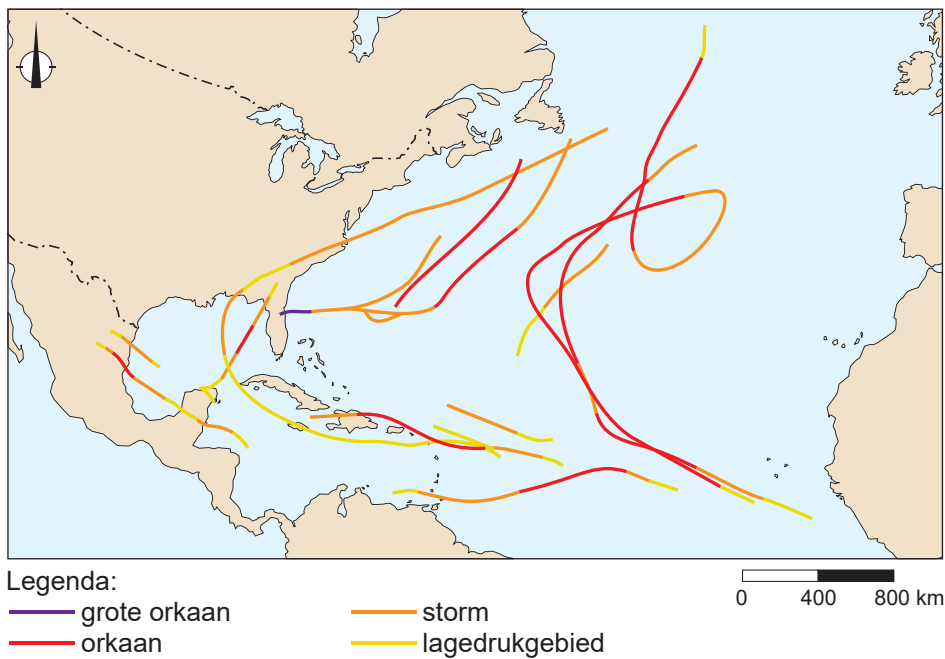
bron 18

Twee orkaanseizoenen in de Atlantische Oceaan

kaart 1 route van orkanen / stormen

kaart 2 route van orkanen / stormen

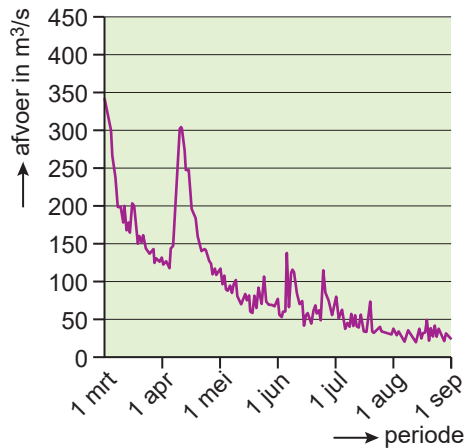

- 2p **14** Gebruik bron 18.
Tussen het ontstaan en verdwijnen van orkanen is een volgorde waar te nemen. De volgorde bestaat uit de volgende onderdelen:
- 1 (grote) orkaan
 - 2 orkaan neemt in kracht af
 - 3 lagedrukgebied
 - 4 storm
- Noteer de bovenstaande vier cijfers in de juiste volgorde op het antwoordblad.
- 1p **15** Gebruik bron 18.
De kaarten in bron 18 gaan over de orkaanseizoenen van de jaren 2000 en 2020. Beide orkaanseizoenen verschillen van elkaar. Het ene orkaanseizoen kende meer orkanen dan het andere orkaanseizoen.
- Beargumenteer welke kaart bij het orkaanseizoen van 2020 hoort.
Doe het zo:
- Kies eerst **kaart 1** of **kaart 2**.
 - Geef daarna met een ander verschil tussen de orkaanseizoenen een argument voor je keuze.
- 1p **16** Gebruik bron 18.
Kustbewoners in de Verenigde Staten schatten de risico's op een orkaan in hun woongebied in.
- Beredeneer welke kustbewoners het risico om getroffen te worden door een orkaan het laagst inschatten.
Doe het zo:
- Kies eerst of de kustbewoners aan de **noordoostkust** of de **zuidkust** het risico het laagst inschatten.
 - Geef daarna met behulp van bron 18 een reden voor je keuze.

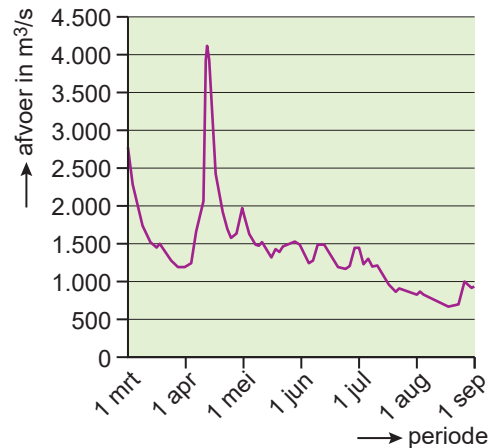
bron 19

De afvoer van de Maas en de Rijn tussen 1 maart en 1 september 2022

Maas, bij Sint-Pieter

Rijn, bij Lobith

2p 17 Bekijk bron 19.

In de grafieken van bron 19 zie je de waterafvoer van de Maas en de Rijn tussen 1 maart en 1 september 2022.

Naar aanleiding van bron 19 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: in mei veroorzaakte smeltwater een piekafvoer in de benedenloop van de Rijn en de Maas.

Uitspraak 2: de waterstand van de Maas was in september lager dan de waterstand van de Rijn.

Uitspraak 3: de afvoer van de Maas verloopt onregelmatiger dan die van de Rijn, omdat de afvoer van de Maas alleen uit neerslag bestaat.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

2p 18 Bekijk bron 19.

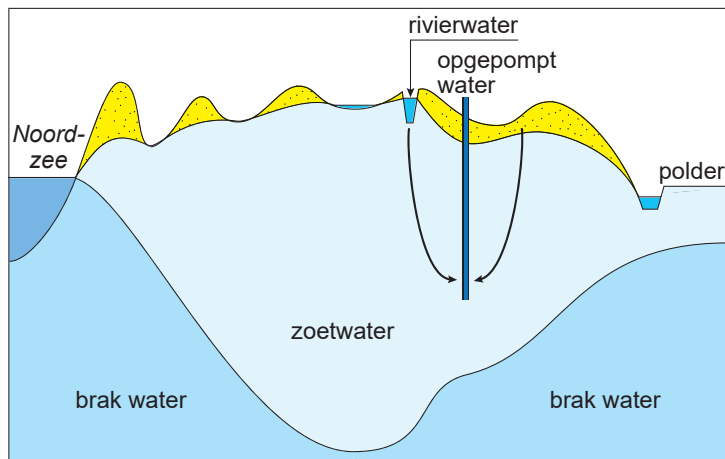
De zomer van 2022 was uitzonderlijk droog, waardoor de waterstand in de Maas en de Rijn erg laag was.

→ Noem een nadeel van de lage waterstand voor de **scheepvaart**.

→ Noem een nadeel van de lage waterstand voor de **landbouw**.

bron 20

Zoetwater in de duinen

Legenda:

→ waterstroom duin pomp

bron 21

Tekst met keuzemogelijkheden

In de duinen langs de Nederlandse Noordzeekust zit een ondergrondse zoetwatervoorraad. Drinkwaterbedrijven winnen water uit de duinen nadat het water in de duinen door ... **1** ... (het zand / de klei) gefilterd is. Drinkwaterbedrijven pompen vooral ... **2** ... (grondwater / oppervlaktewater) de duinen in. Na een aantal weken wordt het water weer opgepompt. Als het water uit de diepere grondlagen van de duinen wordt opgepompt, kan het water ... **3** ... (te vervuild / te zout) zijn voor gebruik.

2p **19** Bekijk bron 20 en lees bron 21.

In bron 21 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

1p **20** Bekijk bron 20.

Duinen beschermen het westen van Nederland tegen overstromingen van zee. De duinen kunnen geen bescherming tegen overstromingen bieden als er veel erosie is. Door teveel drinkwater te winnen, kunnen drinkwaterbedrijven erosie door de wind in de duinen veroorzaken.

→ Geef aan waardoor teveel drinkwaterwinning in de duinen erosie door de wind veroorzaakt.

bron 22

Havens in een deel van Noordwest-Europa

Legenda:

- bevaarbare rivier
- - - bevaarbaar kanaal
- spoor
- snelweg

- zeehaven
- binnenhaven
- ∩ stuw met sluis
- ertsen belangrijkste goederen

0 25 50 km

1p 21 Bekijk bron 22.

De goederenstroom tussen Duisburg en Rotterdam is groter dan de goederenstroom tussen Duisburg en Emden. Een reden is dat de afstand tussen Duisburg en Rotterdam korter is.

→ Geef met behulp van bron 22 nog een andere reden waarom de goederenstroom tussen Duisburg en Rotterdam groter is dan tussen Duisburg en Emden.

1p 22 Gebruik bron 22.

De extreem droge zomer van 2022 zorgde voor een verslechterde verbinding tussen de binnenhavens en de zeehavens. In Duitsland ontstond een tekort aan energie.

→ Geef met behulp van bron 22 aan dat de verslechterde verbinding tussen de havens bijdroeg aan het energietekort in Duitsland.

bron 23

Krantenartikel over droogte in China, 22 augustus 2022

De rivier de Chang Jiang is op sommige plekken drooggevallen. Fabrieken in de zuidwestelijke provincie Sichuan moesten hun productie noodgedwongen terugschroeven om stroom te besparen.

2p 23 Bekijk en lees bron 23.

Bron 23 gaat over de droogte in China in de zomer van 2022.

Naar aanleiding van bron 23 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: een van de oorzaken voor het droogvallen van de rivier de Chang Jiang was dat de vraag naar water groter was dan de aanvoer.

Uitspraak 2: in de zomer van 2022 nam de concentratie van vervuiling in de rivier de Chang Jiang af.

Uitspraak 3: in het mondingsgebied van de rivier de Chang Jiang nam de verzilting door de grote droogte toe.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

1p 24 Gebruik bron 23.

De verwachting is dat in de toekomst de rivier de Chang Jiang vaker droog zal vallen en er meer watertekorten zullen zijn. Om watertekorten tegen te gaan, moeten er maatregelen genomen worden.

→ Noem een maatregel die Chinezen in huis kunnen nemen om water te besparen.

bron 24

Foto's van verschillende irrigatievormen in het Midden-Oosten

foto 1 Dubai

foto 2 Israël

- 1p 25 Bekijk bron 24.
In bron 24 zie je twee verschillende vormen van irrigatie in het Midden-Oosten.
Wat is juist?

	foto 1	mate van verzilting in foto 1	foto 2	mate van verzilting in foto 2
A	cirkelirrigatie	veel	druppelirrigatie	veel
B	cirkelirrigatie	veel	druppelirrigatie	weinig
C	cirkelirrigatie	weinig	druppelirrigatie	veel
D	druppelirrigatie	veel	cirkelirrigatie	veel
E	druppelirrigatie	weinig	cirkelirrigatie	weinig
F	druppelirrigatie	weinig	cirkelirrigatie	veel

- 1p 26 Bekijk bron 24.
Boeren in het Midden-Oosten moeten zuinig met zoetwater omgaan.
Zo kunnen ze overstappen op een andere vorm van irrigatie om water te besparen.
→ Noem nog een maatregel die boeren in het Midden-Oosten kunnen toepassen om zoetwater te besparen.

bron 25

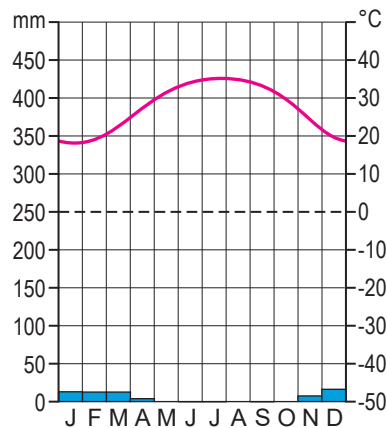
Heftige regenval in Qatar, 28 juli 2022

Inwoners van Qatar werden overvallen door zeldzame regen- en onweersbuien. Er werd zelfs gesproken over de hevigste regenval in juli in 60 jaar. Vanmorgen was er om 10.00 uur lokale tijd al 38 mm neerslag gevallen.

ligging van Qatar

klimaatgrafiek Qatar

2p 27 Lees en bekijk bron 25.

Naar aanleiding van bron 25 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: Qatar heeft een woestijnklimaat.

Uitspraak 2: de neerslagintensiteit van de regenbuien op 28 juli 2022 was lager dan de neerslagintensiteit van de neerslag in de wintermaanden.

Uitspraak 3: door de lage jaarlijkse neerslag en het ontbreken van rivieren is Qatar voor zoetwater vooral afhankelijk van grondwater, waterzuivering en ontzilting van zeewater.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

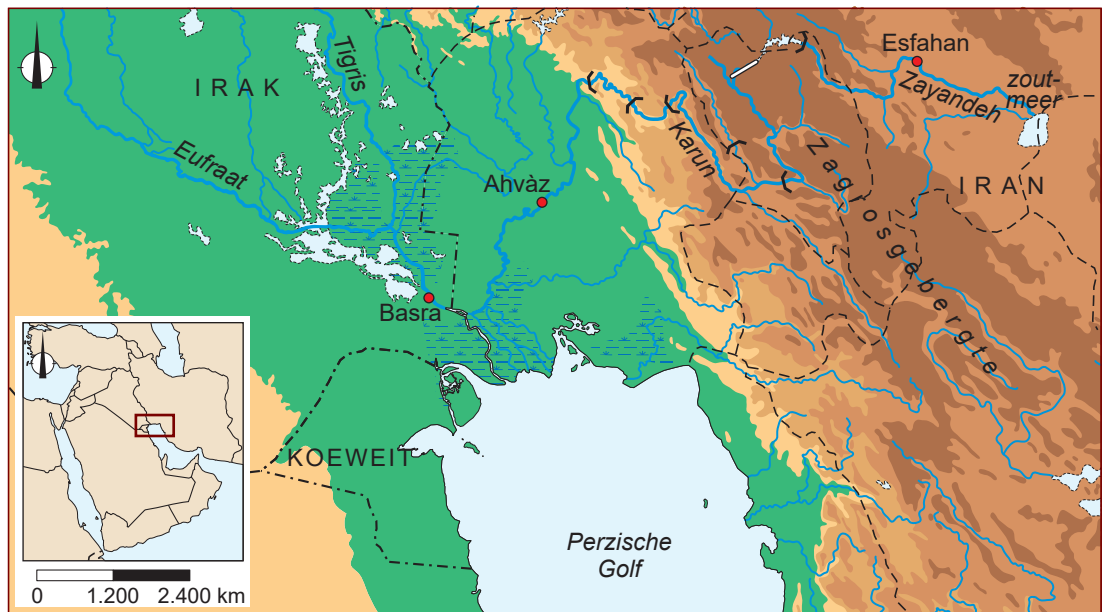
1p 28 Lees en bekijk bron 25.

In Qatar valt de meeste neerslag in de wintermaanden, waardoor de aquifers worden aangevuld.

→ Welk onderdeel van de waterkringloop zorgt ervoor dat de aquifers aangevuld kunnen worden?

bron 26

Deel van het Midden-Oosten

Legenda:

hoogte in meters

0 - 200

200 - 500

500 - 1.000

1.000 - 2.000

2.000 - 5.000

rivier

stuwdam

moeras

----- landsgrens

----- provinciegrens

0 100 200 km

1p 29 Bekijk bron 26.

Iran heeft in de rivier de Karun en de rivier de Zayandeh stuwdammen gebouwd. In de rivier de Karun liggen 5 stuwdammen, terwijl in de rivier de Zayandeh maar 1 stuwdam ligt.

→ Geef aan waardoor aan de westzijde van het Zagrosgebergte meer stuwdammen in de rivier de Karun liggen dan aan de oostzijde in de rivier de Zayandeh.

2p 30 Bekijk bron 26.

In de benedenloop van de rivier de Karun ligt een natuurgebied met veel water, een moeras. In de grond onder dit natuurgebied zit veel aardolie. Stuwdammen in de rivier de Karun hebben stroomafwaarts gevolgen voor de natuur en de oliewinning.

→ Geef eerst aan waarom natuurbeschermers tegenstander zijn van de aanleg van de stuwdammen in de rivier de Karun.

→ Geef daarna aan waarom de olie-industrie voorstander is van de aanleg van stuwdammen in de rivier de Karun.

bron 27

De provincie Khuzestan in het Midden-Oosten

Legenda:

 stuwdam

 provincie

X = Lorestan

Y = Chahamarhal en Bakhtiari

0 280 560 km

bron 28

Krantenartikel

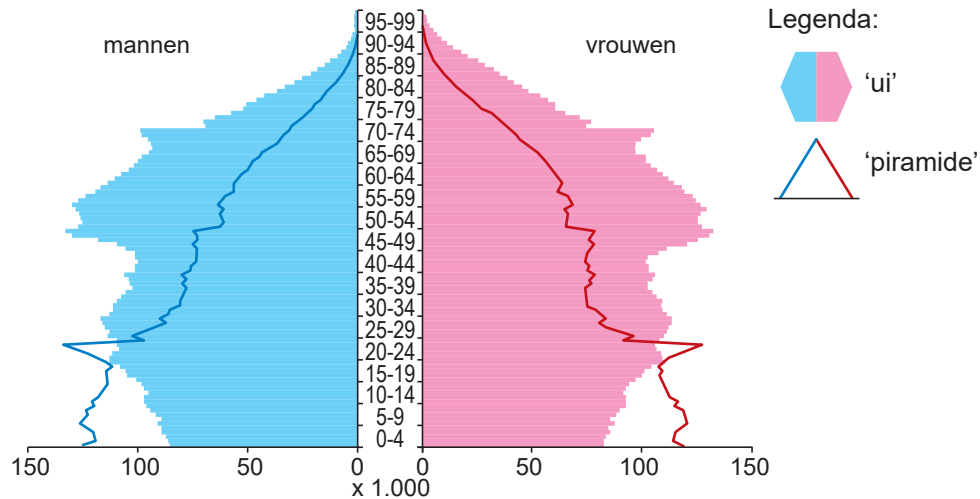
Ondanks de stuwdammen in de rivier de Karun, heeft de provincie Khuzestan veel last van waterschaarste. Het waterpeil van de rivier de Karun is door de jaren heen flink gedaald. De Iraanse regering wijst steeds vaker naar Turkije als de verantwoordelijke voor de waterschaarste. Turkije heeft onlangs weer een nieuwe stuwdam in gebruik genomen.

- 1p 31 Bekijk bron 27 en lees bron 28.
De rivier de Karun ligt in het stroomgebied van de rivier de Tigris. Toch kan Turkije niet verantwoordelijk worden gehouden voor de waterschaarste in Khuzestan.
→ Geef met behulp van bron 27 een natuurlijke oorzaak waardoor Turkije niet verantwoordelijk kan worden gehouden voor de waterschaarste in Khuzestan.
- 1p 32 Bekijk bron 27 en lees bron 28.
Door de waterschaarste in Khuzestan neemt de kans op onenigheid over de waterverdeling met een andere Iraanse provincie toe.
→ Beredeneer met welke andere Iraanse provincie Khuzestan onenigheid over de waterverdeling kan krijgen.
Doe het zo:
– Kies eerst uit **provincie X** of **provincie Y**.
– Geef daarna een argument voor je keuze.

Bevolking en ruimte

bron 29

Bevolkingsdiagram van de bevolking van Nederland op 1 januari 1970 en 1 januari 2020

1p 33 Bekijk bron 29.

In bron 29 zie je twee verschillende bevolkingsdiagrammen van de Nederlandse bevolking. Eén van de twee bevolkingsdiagrammen hoort bij het jaar 2020.

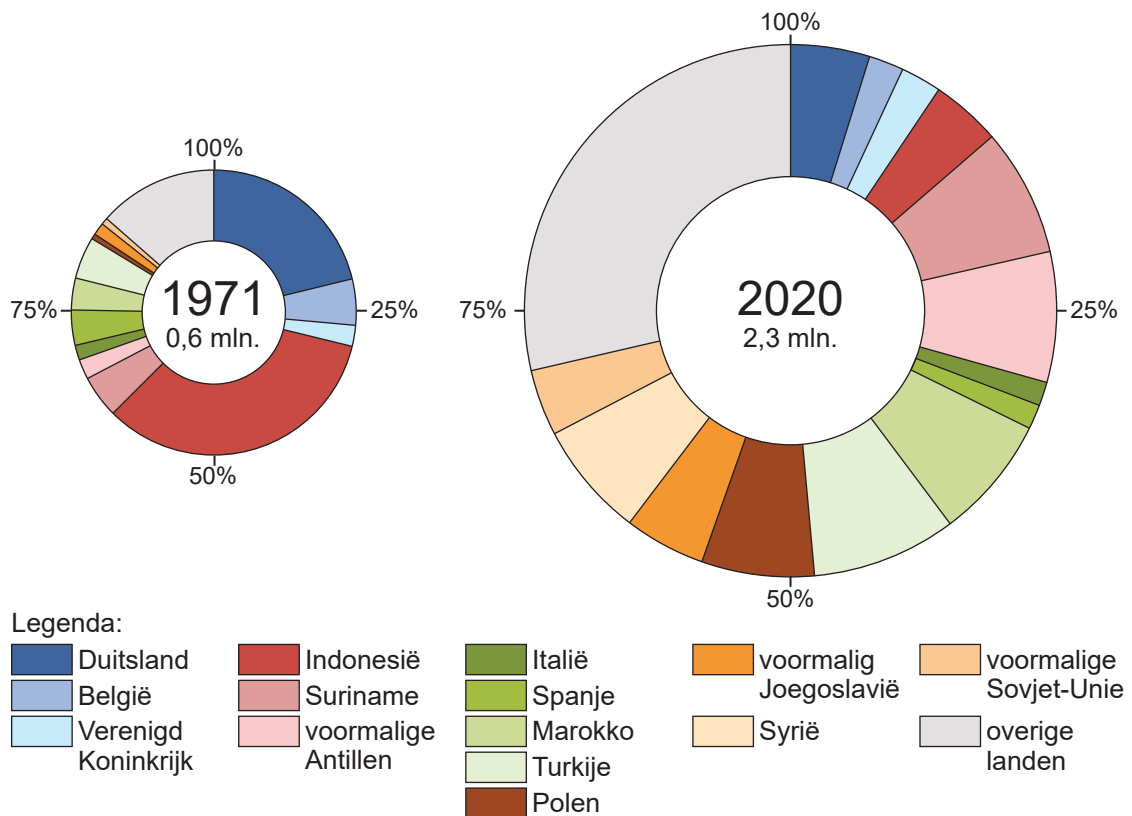
→ Beargumenteer welke bevolkingsdiagram bij het jaar 2020 hoort.

Doe het zo:

- Kies eerst uit 'ui' of 'piramide'.
- Geef daarna met de natuurlijke bevolkingsontwikkeling een argument voor je keuze.

bron 30

Nederlanders met een migratieachtergrond naar land van herkomst in 1971 en 2020

2p 34 Bekijk bron 30.

Naar aanleiding van bron 30 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: het aandeel van de bevolking uit buurlanden is sinds 1971 in Nederland toegenomen.

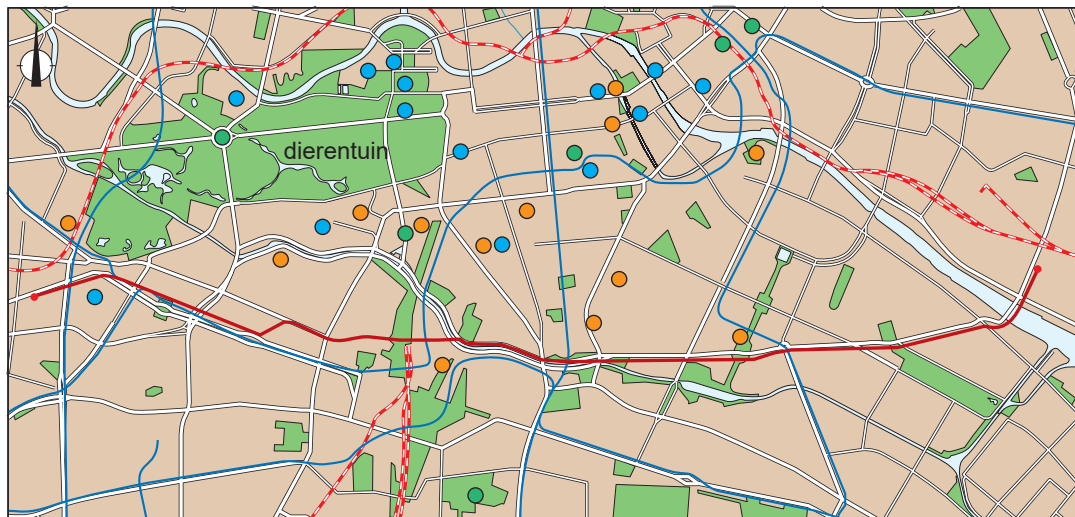
Uitspraak 2: het aandeel van de bevolking uit alle voormalige koloniën bij elkaar, is sinds 1971 afgenomen.

Uitspraak 3: het aandeel mensen met een Marokkaanse migratie-achtergrond is sinds 1971 vooral toegenomen door gezinshereniging en gezinsvorming.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

bron 31

Deel van het centrum van Berlijn

Legenda:

● museum	— bovengrondse metrolijn U1	■ bebouwing
● historisch gebouw	— metro	■ park / groen-
voorziening
● uitzichtpunt	— spoorweg	
	— rivier	
	— weg	

bron 32

Foto's van een deel van het viaduct van de U1-metrolijn

huidige situatie

geplande situatie

1p 35 Bekijk bron 31 en bron 32.

De U1-metrolijn in Berlijn loopt van het oosten naar het westen langs het centrum van Berlijn. De metrolijn is speciaal omdat deze boven de grond (in plaats van onder de grond) over een viaduct loopt. In Berlijn is het plan opgevat om onder het viaduct van de U1-metrolijn een fietspad met daarlangs groenvoorzieningen aan te leggen.

→ Noem een voordeel van de aanleg van het fietspad onder het viaduct ten opzichte van een andere nieuwe fietsroute die van het oosten naar het westen van Berlijn gaat.

2p **36** Bekijk bron 31 en bron 32.

Een fietspad onder de U1-metrolijn kan voor fietsers erg prettig in gebruik zijn, terwijl bewoners langs de U1-metrolijn ook tegen de aanleg van het nieuwe fietspad kunnen zijn. De ruimte onder het viaduct is nu vaak in gebruik als parkeerplaats.

→ Geef eerst met behulp van bron 31 een argument waarom juist toeristen gebruik zullen maken van het fietspad.

→ Geef daarna een argument waarom bewoners langs de U1-metrolijn tegen de aanleg van dit fietspad kunnen zijn.

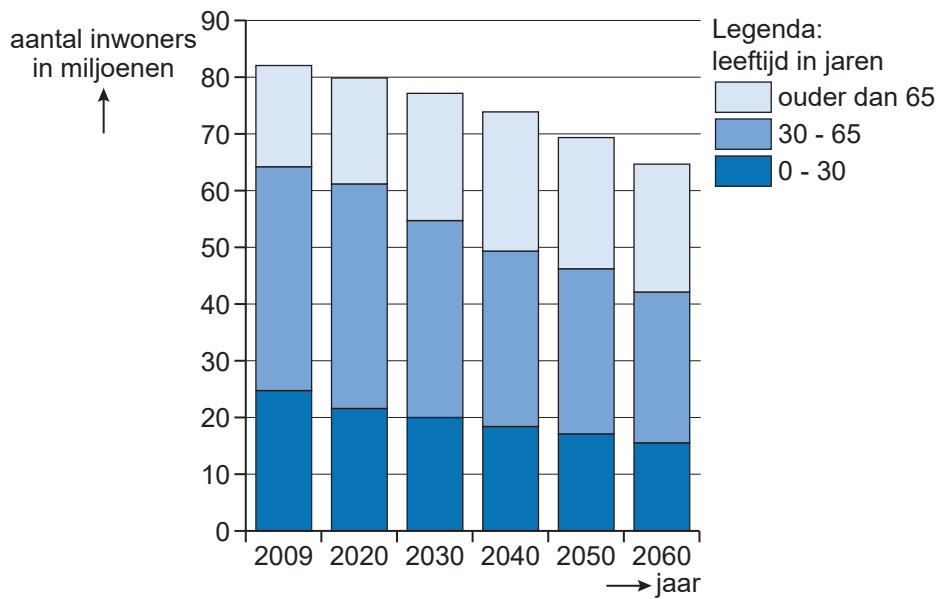
1p **37** Bekijk bron 31 en bron 32.

Het nieuwe fietspad kan bijdragen aan een grotere leefbaarheid en een grotere aantrekkelijkheid van Berlijn.

→ Geef aan waarom het fietspad bijdraagt aan een grotere leefbaarheid in het centrum van Berlijn.

bron 33

Bevolkingsprognose van Duitsland op basis van modellen van de natuurlijke en sociale bevolkingsgroei

2p 38 Bekijk bron 33.

Naar aanleiding van bron 33 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: de gemiddelde levensverwachting van de Duitse bevolking zal tot 2060 dalen.

Uitspraak 2: de groep 0 - 30 jaar wordt kleiner en zal in 2060 uit minder dan 20 miljoen personen bestaan.

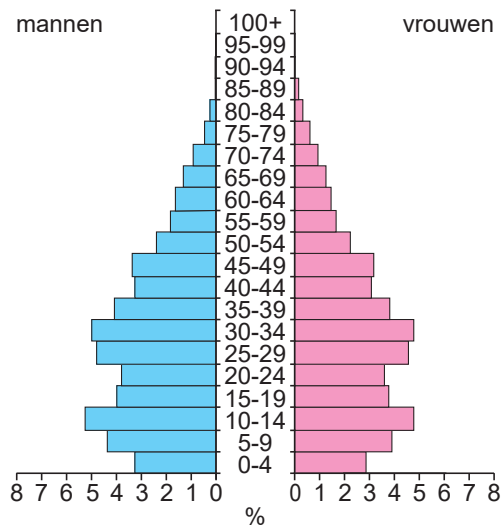
Uitspraak 3: de omvang van de beroepsbevolking zal afnemen en de vergrijzing zal tot 2060 toenemen.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

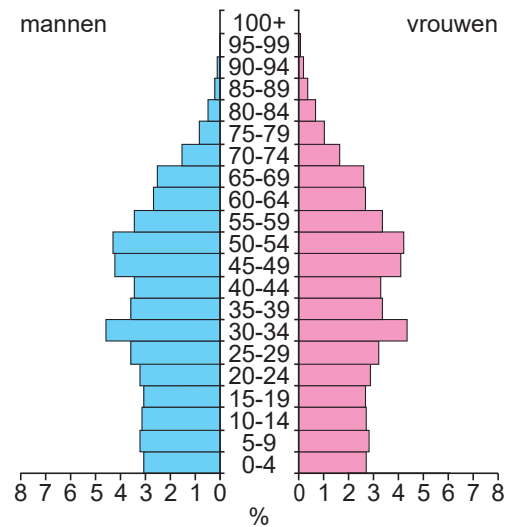
bron 34

Drie bevolkingsdiagrammen van China

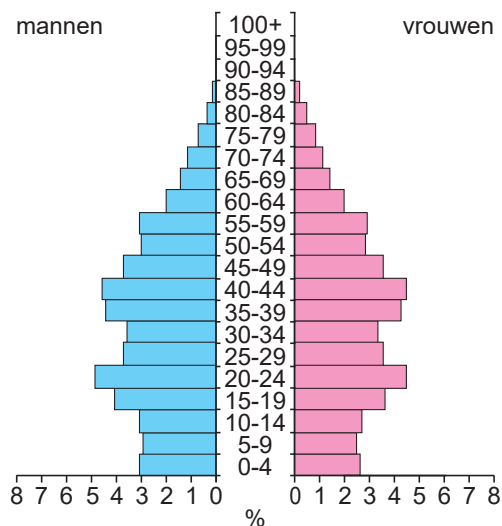
bevolkingsdiagram 1

bevolkingsdiagram 2

bevolkingsdiagram 3

1p 39 Bekijk bron 34.

De drie bevolkingsdiagrammen van China in bron 34 zijn in willekeurige volgorde van de jaren 2000, 2010 en 2020.

Bij welke keuze staat de volgorde van de bevolkingsdiagrammen juist?

	2000	2010	2020
A	bevolkingsdiagram 1	bevolkingsdiagram 2	bevolkingsdiagram 3
B	bevolkingsdiagram 1	bevolkingsdiagram 3	bevolkingsdiagram 2
C	bevolkingsdiagram 2	bevolkingsdiagram 1	bevolkingsdiagram 3
D	bevolkingsdiagram 2	bevolkingsdiagram 3	bevolkingsdiagram 1
E	bevolkingsdiagram 3	bevolkingsdiagram 1	bevolkingsdiagram 2
F	bevolkingsdiagram 3	bevolkingsdiagram 2	bevolkingsdiagram 1

bron 35

Geschiedenis van de hukou

De hukou is in de jaren 50 van de vorige eeuw ingevoerd. Met de hukou wilde de Chinese overheid de verstedelijking afremmen. Na verloop van tijd mochten steeds meer mensen toch naar de stad verhuizen. Maar de hukou werd niet helemaal afgeschaft. Dit had tot gevolg dat in de stad de sociale ongelijkheid tussen bevolkingsgroepen toenam.

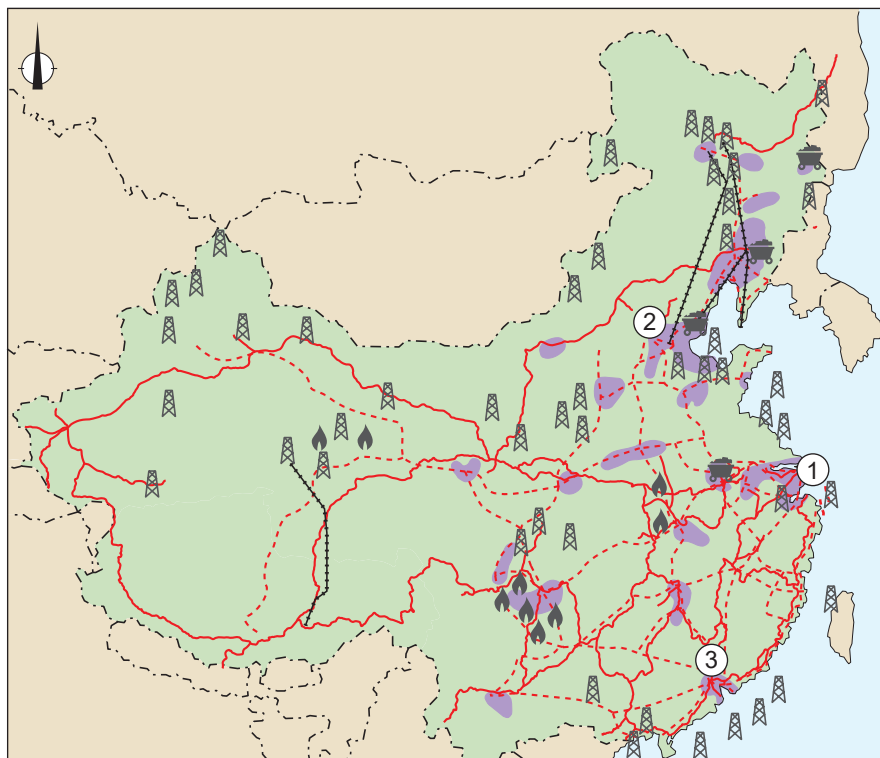
1p 40 Lees bron 35.

De hukou is een identiteitsbewijs, elke Chinees is in het bezit van een hukou.

→ Geef aan waarom de hukou tot grotere sociale ongelijkheid in Chinese steden leidde.

bron 36

Industriegebieden in China

Legenda:

aardgasveld	industriegebied	oliepijpleiding
aardoliewinning	snelweg	
steenkoolmijn	spoor	

1p 41 Bekijk bron 36.

In bron 36 worden in willekeurige volgorde drie industriële regio's met nummers aangegeven: Beijing, Guangzhou en Shanghai.

Welke regio hoort bij welk nummer?

	Beijing	Guangzhou	Shanghai
A	nummer 1	nummer 2	nummer 3
B	nummer 1	nummer 3	nummer 2
C	nummer 2	nummer 1	nummer 3
D	nummer 2	nummer 3	nummer 1
E	nummer 3	nummer 2	nummer 1
F	nummer 3	nummer 1	nummer 2

2p 42 Bekijk bron 36.

De industriële regio's die met de nummers 1, 2 en 3 worden aangegeven in bron 36 hebben zich met hulp van de overheid ontwikkeld.

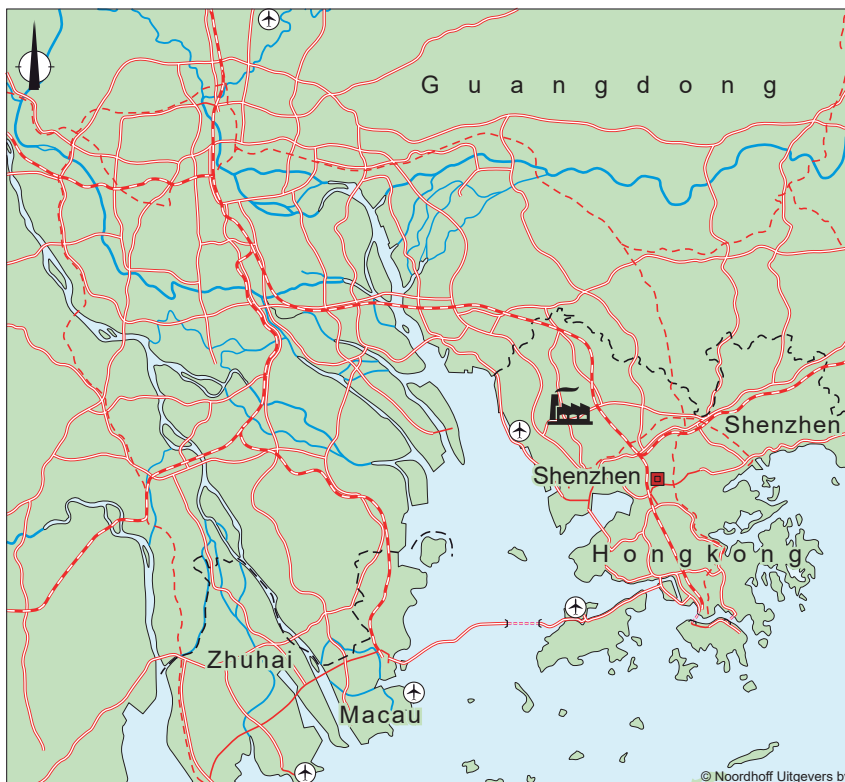
→ Geef twee kenmerken van de ligging waarom de overheid juist voor deze regio's heeft gekozen.

bron 37
Foxconn

Foxconn is een fabrikant van computeronderdelen, die ook de iPhone produceert voor Apple. In 2020 had Foxconn wereldwijd 969.696 werknemers, waarvan 839.753 in China.

bron 38
Parelvierdelta, China

Legenda:

- autosnelweg
- autoweg, hoofdweg
- hogesnelheidslijn
- spoorweg
- rivier
- internationale luchthaven
- eerste fabriek van Foxconn in China
- stad met 5 - 10 miljoen inwoners
- grens Speciale Economische Zone

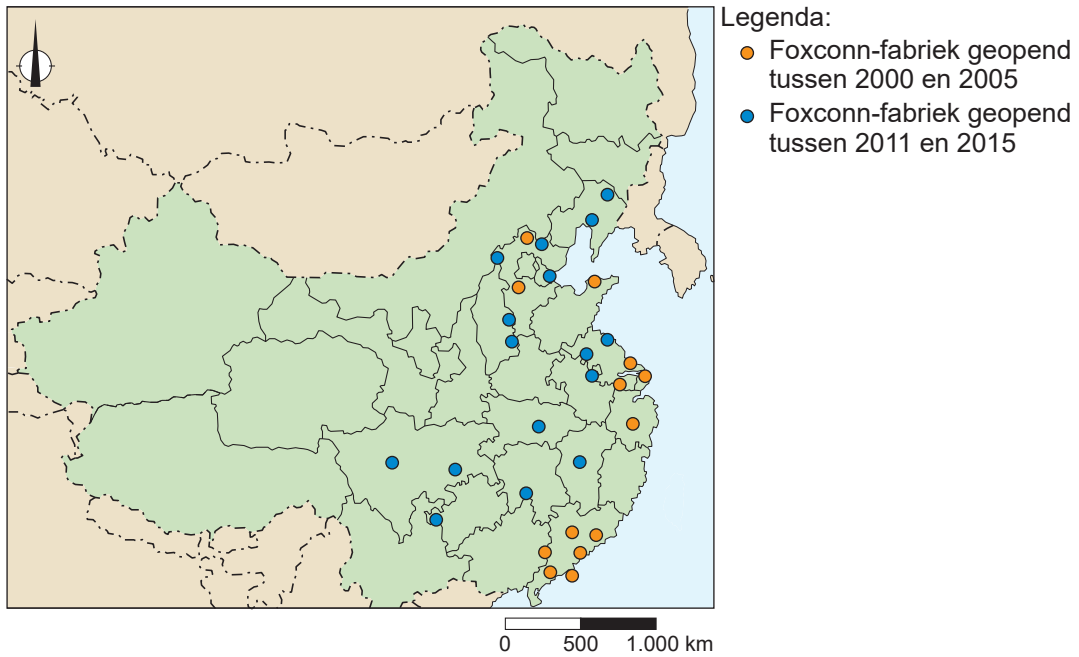
- 1p **43** Lees en bekijk bron 37 en bekijk bron 38.
De eerste fabriek van Foxconn werd in 1988 gevestigd in de stad Shenzhen.
De nabijheid van Hongkong was voor Foxconn een belangrijke reden om voor Shenzhen te kiezen.
→ Geef een reden waarom de nabijheid van Hongkong belangrijk was voor Foxconn.

bron 39

Tekst met keuzemogelijkheden

Voor bedrijven als Foxconn waren de Speciale Economische Zones (SEZ) in China erg aantrekkelijk om zich er te vestigen. Een van de gunstige vestigingsplaatsfactoren van de SEZ's was de ... **1** ...
(goede bereikbaarheid / aanwezigheid van hoogopgeleid personeel).
Het personeel kwam voornamelijk uit ... **2** ... (Midden-China / West-China) in het binnenland. De lonen die de bedrijven betaalden, waren ... **3** ...
(hoger / lager) dan de lonen in het binnenland van China.

- 2p **44** Lees en bekijk bron 37 en lees bron 39.
In bron 39 staat achter de cijfers 1, 2 en 3 een keuzemogelijkheid.
→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 over op het antwoordblad en zet de juiste keuze erachter.

bron 40**Foxconn-fabrieken in China**

- 1p 45 Bekijk bron 40.
Sinds 2011 kiest Foxconn voor andere locaties om fabrieken te vestigen.
Wat is juist?

	Chinese overheid	locatie nieuwe fabrieken
A	investeert in infrastructuur	vooral in de Parelvierdelta
B	stelt strenge milieuregels voor kustgebieden op	vooral in de Parelvierdelta
C	investeert in infrastructuur	vooral in provincies in het binnenland
D	stelt strenge milieuregels voor provincies in het binnenland op	vooral in provincies in het binnenland

2p 46 Bekijk bron 40.

Bron 40 laat zien dat de spreiding van Foxconn-fabrieken is veranderd tussen 2005 en 2015. De veranderingen hebben gevolgen gehad voor de binnenlandse migratie.

Naar aanleiding van bron 40 worden drie uitspraken gedaan.

Uitspraak 1: voor het bedrijf Foxconn was China erg aantrekkelijk vanwege de lage loonkosten voor arbeiders.

Uitspraak 2: sinds 2011 is de urbanisatie van steden aan de kust toegenomen door de komst van nieuwe Foxconn-fabrieken.

Uitspraak 3: in het binnenland is de afstand tussen het vestigingsgebied en het vertrekgebied voor de arbeiders van Foxconn kleiner geworden.

→ Neem de cijfers 1, 2 en 3 van de uitspraken over op het antwoordblad en zet erachter of de uitspraak juist of onjuist is.

2p 47 Bekijk bron 40.

Door de verschuiving van de nieuwe Foxconn-fabrieken is de economische ongelijkheid in China veranderd.

→ Geef aan waarom de economische ongelijkheid tussen inwoners van steden door een nieuwe Foxconn-fabriek toeneemt.

→ Geef aan waarom de economische ongelijkheid tussen kustprovincies en provincies in het binnenland door nieuwe Foxconn-fabrieken kleiner is geworden.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.